

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o večjezičnosti

(2009/C 77/25)

Podpredsednica Evropske komisije Margot WALLSTRÖM je Evropski ekonomsko-socialni odbor s pismom z dne 4. februarja 2008 zaprosila, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti pripravi raziskovalno mnenje o naslednji temi:

Večjezičnost

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 18. julija 2008. Poročevalka je bila ga. LE NOUAIL-MARLIÈRE.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 447. plenarnem zasedanju 17. in 18. septembra 2008 (seja z dne 18. septembra) s 144 glasovi za, 8 glasovi proti in 13 vzdržanimi glasovi.

Kratka vsebina mnenja in povzetek sklepov

— Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) ugotavlja, da ta tematika dobiva vedno večji politični in gospodarski pomen, in izraža obžalovanje, da je Komisija sklenila ob koncu mandata predstaviti popolnoma novo strategijo, namesto da bi na podlagi „nove okvirne strategije za večjezičnost“ iz leta 2005 predlagala konkreten program.

— Odbor priporoča Komisiji in državam članicam, da pospešijo razpravo o zastavljenih ciljih in še le nato jasno določijo, kakšni ukrepi so potrebni za usklajevanje na kulturnem in izobraževalnem področju.

— V zvezi z izbiro prvega tujega jezika, ki se poučuje in uči, poziva države članice in Komisijo, da spodbujajo izbiro še drugih jezikov kot anglo-ameriškega ter pospešujejo učenje in uporabo evropskih jezikov na ravni izmenjav zunaj Skupnosti.

— Odbor ugotavlja, da obstaja tesna povezava med jezikovnimi potrebami evropskih državljanov, evropsko strategijo za zaposlovanje in konvergenčnimi cilji v okviru evropskih strukturnih skladov, zlasti Kohezijskega sklada, ter poziva k uporabi teh skladov za spodbujanje znanja maternega jezika in dveh dodatnih živih jezikov in celo k določitvi tega cilja kot prednostne naloge pri uporabi teh skladov. K temu dodaja, da mora ta cilj zajemati dva kvalitativna cilja: ohraniti živost evropskih jezikov in povečati raznolikost znanja jezikov z jeziki, ki se uporabljajo zunaj Skupnosti in so koristni pri kulturnih, socialnih, političnih in gospodarskih izmenjavah Evropejcev, s spodbujanjem poznavanja kultur ter miru in prijateljstva med narodi.

— EESO prav tako ugotavlja, da se položaj prebivalstva, ki je najbolj oddaljeno od dostojnega, tj. prijavljenega in socialno

zaščitenege dela, in tistih, ki živijo daleč od mestnih ali turističnih središč, v nobenem pogledu ne izboljšuje. Zato poziva Komisijo in države članice, naj pazijo, da ukrepi, ki jih načrtujejo, ne bodo povzročali diskriminacij ali razlik v obravnavanju ter dodatne izključenosti in razočaranj. V ta namen zlasti priporoča, da se posvetujejo s socialnimi partnerji in organizacijami civilne družbe, ki so dejavne na teh področjih.

— Glede na to, da si Komisija prizadeva za posvetovanje med svojimi notranjimi službami, bi morali predlagani ukrepi upoštevati kontekst izboljšanja ureditve, in sicer tako, da ne bi škodovali konkurenčnosti MSP.

— Komisija in države članice bi si morale ravno v okviru evropskega sistema certificiranja prizadevati za vrednotenje ne le formalnega, temveč tudi neformalnega učenja, da bo mogoče oceniti njegov pomen ter **zagotavljati prenos in priznavanje kvalifikacij za vse državljane in delavce, ne glede na njihov status.**

— V okviru socialnega posvetovanja Odbor poleg tega poziva države članice in Komisijo, naj spodbujajo poklice, povezane z jeziki, kot so učitelji, prevajalci in tolmači, da bo uporaba uradnih jezikov v institucionalni komunikaciji potekala brez težav, ter opozarja, da potrebe, med drugim tudi v gospodarstvu, niso dovolj pokrite.

1. Uvod

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 6. septembra 2006, malo pred uvedbo novega delovnega področja v Evropski komisiji, namreč za večjezičnost in medkulturni dialog, in imenovanjem komisarja Leonarda Orbana, sprejel mnenje o novi okvirni strategiji za večjezičnost ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Mnenje EESO z dne 26.10.2006 o *sporočilu Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Nova okvirna strategija za večjezičnost*, poročevalka: ga. Le Nouail-Marlière (UL C 324, 30.12.2006).

Nekoliko pozneje, 25. oktobra 2007, se je komisar na povabilo predsednika EESO g. Dimitriadisa udeležil plenarnega zasedanja OR, na katerem je izrazil svoje zanimanje za delo Odbora.

Ker je komisar nameraval predstaviti novo strategijo za to področje, je Odbor zaprosil za pripravo raziskovalnega mnenja.

Zato Odbor namerava:

- oceniti ukrepe, ki so bili izvedeni na podlagi prejšnje strategije Komisije, in priporočil, ki jih je takrat predložil;
- povzeti ukrepe, ki jih je sprejela Komisija;
- pravočasno odgovoriti na zaprosilo, ki ga je prejel v splošnejšem okviru obsežnega javnega posvetovanja Komisije ter posvetovanja z dne 15. aprila 2008, da bo Komisija lahko upoštevala priporočila Odbora v sporočilu, ki ga namerava objaviti septembra 2008.

2. Splošne ugotovitve

2.1 Odbor ugotavlja, da ta tematika dobiva vedno večje razsežnosti in da ni „modni“ pojav, temveč izhaja iz povsem realnega konteksta globalizacije, zaradi katerega se pojavljajo vedno številčnejši in različnejši akterji. Pojavljajo se nova stanja, za katera je treba najti nove rešitve in odgovore. Svet se ne spreminja samo na gospodarskem in tehničnem področju, temveč tudi na področjih družbe, politike, kulture in javnega življenja. Nekateri pojavi, ki obstajajo od nekdaj ali že dolgo, danes bolj izstopajo in postajajo vidni ter celo ključni.

2.2 Kulturna razsežnost se na zelo različnih področjih, od delovnega in poslovnega življenja do prostega časa in turizma, razvija v smeri, ki jo EESO mora poskušati razumeti v vseh razsežnostih, da bi lahko institucije seznanjal z interesi državljanov ter jim predlagal praktične in pametne rešitve, zlasti z udeležbo pri posvetovanjih in s spodbujanjem razprav.

Raznolikost in množica različnih mnenj dokazujeta zanimanje evropskih državljanov za to vprašanje, ki je odraz skupne človeške narave.

2.3 V prej omenjenem mnenju je Odbor priporočil, da:

- „Komisija države članice bolje obvešča in jim predlaga povezave in dodatne ukrepe, ki bi jih lahko upoštevale v svojih nacionalnih načrtih, ter ponazori, da lahko večjezičnost prispeva k politični in kulturni integraciji EU, saj omogoča razumevanje in spodbuja vključevanje v družbo;
- se obseg ponudbe poučevanja uskladi na evropski ravni, če želimo trajne rezultate, in da se ne omeji na poznavanje samo nekaj jezikov;

— se spodbuja razvoj in podpora večjezičnosti na strokovnem, kulturnem, političnem, znanstvenem in socialnem področju;

— strokovnjaki, ki bi pri tem sodelovali, ne bi bili samo sociologi in znanstveniki, temveč tudi jezikoslovci, tolmači, prevajalci, učitelji in drugi strokovnjaki s področja jezikoslovja;

— se pri teh smernicah bolj upošteva *sedanje generacije* odraslih in mladih odraslih v okviru *vseživljenjskega učenja in njihovih kulturnih pravic*, ko bo Komisija začela pripravljati načrte;

— se Komisija ne opre samo na univerzitetne raziskave, temveč tudi na *delo združenj*, ki so *aktivna* na tem področju, in da podpre javne pobude znotraj mreže civilne družbe.“

2.4 V mnenju je EESO na splošno poudaril, da je treba čim več državljanov vključiti v strategije učenja, uporabe in znanja jezikov ter poiskati realistična sredstva za uresničitev tega cilja. Posvaril je pred ustvarjanjem novih oblik socialne diskriminacije in pozval k temu, da se je treba sporazumevati tudi v drugih jezikih in se ne omejevati samo na tiste, ki se uporabljajo v Evropski uniji, da bo Evropa lahko presegla svoje jezikovne, kulturne in gospodarske meje. Zavzel se je za pristop, ki uravnoteženo upošteva gospodarske, kulturne in javne interese, in za obsežna prizadevanja, da se nadoknadijo zaostanki na področju dela in zaposlovanja.

2.5 EESO je opozoril tudi, da sta se jezikovno in kulturno področje spremenili prav tako kot politične in gospodarske strukture v svetu in da je trend izumiranja nekaterih jezikov žal povezan z asimilacijo ali izginjanjem nekaterih socialnih in političnih skupin. Evropa se sooča z istimi izzivi kot druge regije sveta, namreč 1) s trendom vedno večje prevlade enega samega jezika v transnacionalnih odnosih, 2) z raznolikostjo regionalnih jezikov in nevarnostjo izginjanja nekaterih narečij, vendar z eno razliko, tj. statusom uradnih nacionalnih jezikov v tej združeni politični in gospodarski tvorbi (oziroma – odvisno od stališča o povezanosti EU – tvorbi, ki to šele postaja).

2.6 EU se sooča z isto krizo identitete ne glede na kulturni ali jezikovni pristop, vendar pa ima tudi prednosti, ki jih je pridobila v procesu svoje graditve. Navedimo na primer instrumente za socialno in teritorialno kohezijo EU, skupna merila za predstavniško in participativno demokracijo ali socialne modele, ki temeljijo na določeni meri solidarnosti.

2.7 Vendar pa lahko demografski izzivi in kulturni interesi, če so med seboj povezani, sprožijo pomembna vprašanja, ki bi jih morali pogumno zastavljati: kolikšno je zanimanje Evropejcev za svoje lastne jezike, kakšen je njihov interes, da jih delijo z drugimi, da jih ohranjajo in oživljajo ter jih ne pustijo umreti, z eno besedo, da jih govorijo med seboj in z drugimi?

3. Posebne ugotovitve

3.1 Komisija je 14. septembra 2007 sprožila postopek javnega posvetovanja, ki se je zaključil 15. aprila 2008 s konferenco, na kateri je številnim združenjem in organizacijam, ki so dejavni na kulturnem ali pedagoškem področju, predstavila naslednje rezultate delovnih skupin:

- poročilo skupine izobražencev, ki jo je vodil Amin Maalouf,
- poslovni forum (*Business Forum*) pod vodstvom Etienna Davignona,
- poročilo ELAN: Učinki pomanjkljivega znanja tujih jezikov v podjetjih na evropsko gospodarstvo, *National Centre for Languages* (Nacionalni center za jezike), Združeno kraljestvo,
- formalno posvetovanje z odboroma (OR in EESO),
- posvetovanje z državami članicami: ministrska konferenca, februar 2008,
- priporočila skupine na visoki ravni za večjezičnost,
- prispevki s spletnega posvetovanja.

3.2 Med razpravami je bilo nakazanih več izzivov:

- Gospodarski izzivi
- Politični izzivi (večjezičnost in regionalna integracija)
- Izzivi na kulturnem področju (večjezičnost in medkulturnost)
- Osebnostno in skupinsko komuniciranje lahko vodi do tega, da se jezik razume le kot eno izmed mnogih sredstev komuniciranja. Kakšna je prihodnost književnosti?
- Večjezičnost in mnogojezičnost: nekateri so se spraševali, ali je posameznikova mnogojezičnost zares potrebna v jezikovnem okolju, ki postaja vedno bolj enojezično.
- Svet Evrope je poudaril, da je za učinkovit boj proti nacionalizmu treba ščititi manjšinske jezike in olajšati njihovo uporabo: večjezičnost v službi raznolikosti ne sme pomeniti nevarnosti izključenosti.
- Številni udeleženci so omenili občutke razočaranja in neenakosti na jezikovnem področju, konfrontacijo evropskih jezikov med seboj in z drugimi jeziki v svetu ter nacionalne kulturne politike, ki si medsebojno nasprotujejo.
- Kulturne in socialne pravice: mnogi udeleženci so se spraševali, kakšna sredstva so sploh na razpolago za takšne zaveze. Spregovorili so tudi o posebnem primeru Romov, o njihovem vključevanju na splošno ter še posebej o možnosti učenja in ohranitve njihovega jezika.

— V zvezi z delom in zaposlovanjem so govorili o pravicah delavcev, da delajo v svojem jeziku, ne da se od njih zahteva poznavanje jezika, ki je nesorazmerno z nalogami na delovnem mestu, ter o vprašanih varnostih v okolju z več jeziki, ki jih delavci slabo ali sploh ne obvladajo.

3.3 Splošni cilji Komisije za spodbujanje jezikovne raznolikosti, ki jih je predstavila na tem posvetovanju:

3.3.1 Povečati raznolikost znanja jezikov v EU („angleščina ni dovolj“).

Cilj komisarja za večjezičnost Leonarda Orbana, ki ga je izpostavil v govoru na tem posvetovanju in tudi ob drugih priložnostih, je jasen: prizadevati si obrniti trend „samo angleščina“.

3.3.2 Na socialnem področju:

- poudarjati vlogo jezikov za socialno kohezijo;
- olajševati vključevanje migrantov, jih spodbujati k učenju jezika države gostiteljice, k uporabljanju in ohranjanju maternega jezika ter prenašanju tega jezika na potomce in upoštevati jezike migrantov kot sredstvo in obogatitev.

3.3.3 Na gospodarskem področju:

- razvijati znanje jezikov za boljše zaposlitvene možnosti in konkurenčnost podjetij,
- v evropske politike prečno vključiti vidike večjezičnosti, izhajajoč iz ocene (pregleda stanja).

3.3.4 Večjezičnost v zvezi z zunanjo politiko EU:

Komisija potrjuje „barcelonski cilj“, namreč: materinščina + 2 živa jezika za vsakega državljan, kar je razčlenila še na materinščino + 1 mednarodni jezik + 1 „jezik srca“ ali „privzeti osebni jezik“ (koncept, razvit na podlagi poročila skupine pod vodstvom Amina Maaloufa).

3.3.5 Sredstva in metode:

Komisija želi spodbujati neformalni sistem učenja „business literacy system“, ki pospešuje razumevanje in dostop, vendar pa se s to temo ni podrobneje spoprijela. Navaja, da naj bi tak sistem evropskim državljanom omogočal, da na primer v avtobusu ali drugih javnih mestih pridejo v stik z elementi tujega jezika, in da učenje temelji na „navajanju“ na tuj jezik.

3.3.6 Glede prihodnosti:

Komisija se želi opreti na strukturno sodelovanje v srednje-ročnem strateškem okviru med državami članicami in prispevati evropsko dodano vrednost k razvoju te politike.

3.4 Poročilo ELAN ⁽²⁾:

Poročilo ELAN preučuje koristi podjetij od kvalificirane večjezične delovne sile. Vendar pa v poročilu ni izdelana tipologija potreb v razmerju do zasedenih delovnih mest in službami oziroma glede na sektor dejavnosti. Komisija bi morala zaprositi Evropsko fundacijo za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer s sedežem v Dublinu (ali kako drugo evropsko organizacijo), da pripravi natančnejšo tipologijo poklicnih potreb tako podjetij kot delavcev.

3.4.1. Poročilo poslovnega foruma, ki ga je vodil g. Davignon ⁽³⁾:

To poročilo, objavljeno konec junija 2008, kaže, zakaj je z vidika poslovnega foruma pomembno vlagati v jezikovno znanje. Povzema to, kar je bilo do zdaj že storjenega za promocijo jezikov v poslovnem svetu, in daje priporočila za podjetja, kako naj izboljšajo svoje delovanje na področju „večjezičnega“ poslovnega komuniciranja; priporoča, naj ugotovijo jezikovna znanja v podjetju; pregledajo politike zaposlovanja in razvojne strategije v okviru človeških virov; vlagajo v jezikovno usposabljanje; zaposlijo domače govorce različnih jezikov; uporabljajo jezikovno tehnologijo, sodelujejo s prevajalci, tolmači, strokovnjaki za komuniciranje in posredniki; izboljšajo mednarodno mobilnost osebja. Poročilo namenja tudi priporočila za Evropo in njene institucije ter lokalne, regionalne in nacionalne vlade. Zagovarja argumente za večjezičnost.

3.5 Poročilo skupine izobražencev pod vodstvom Amina Maaloufa ⁽⁴⁾:

Odbor odobrava pobudo Komisije za posvetovanje s skupino znanih izobražencev, katerih poročilo je predstavnik skupine na posvetovanju 15. aprila označil kot verjetno najboljše napisano in berljivo poročilo Komisije doslej – kar je na nek način res – in ki predlaga, naj evropski državljani razmislijo o zamisli učenja enega mednarodnega jezika in enega privzetega osebnega jezika, torej učenja jezika zaradi osebnega zanimanja in ne iz gospodarskih ali drugih razlogov. Čeprav je ta predlog velikodušen in priznava vlogo jezikov kot nosilcev kulture in komuniciranja, pa izhaja iz predpostavke, da imajo vsi državljani enako zanimanje in čas za ukvarjanje z jeziki, kar pa je daleč od resnice tako iz kulturnih razlogov, pa tudi zato, ker večina evropskih državljanov nima kupne moči, potrebne za „ustrezne“ kulturne prakse, kot jih je opredelil profesor Pierre Bourdieu.

Res je sicer, na primer, da vedno več (mladih) Evropejcev spoznava prednosti znanja živih evropskih ali neevropskih

⁽²⁾ Poročilo ELAN: *Effects on the European Economy of Shortages of Foreign Language Skills in Enterprise*, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/doc/elan_en.pdf (v angl.).

⁽³⁾ Poročilo poslovnega foruma (*Business Forum report*): http://ec.europa.eu/education/languages/news/news1669_en.htm (v angl.).

⁽⁴⁾ Poročilo skupine izobražencev za medkulturni dialog pod vodstvom g. Amina Maaloufa: *A rewarding challenge. How language diversity could strengthen Europe*, http://ec.europa.eu/education/languages/pdf/doc1646_en.pdf (v angl.).

jezikov, vendar pa jih je tudi vse več, ki se s težavami prebijajo skozi življenje in vzgojo otrok. Ne da bi povsod želeli videti razredni boj, pa ostaja dejstvo, da je evropska družba razslojena in da je treba uporabiti kohezijske sklade, zlasti za uresničitev lizbonskih ciljev.

Potencialni prispevek programa Grundtvig in programov izobraževanja odraslih ter vseživljenjskega učenja je med usklajevanji med službami Komisije zato treba kvantificirati in konkretno oceniti, preden se predloži državam članicam, Svetu in Parlamentu. Tako bi lahko z evropsko dodano vrednostjo dopolnili pristojnost držav članic na področju izobraževanja.

Odbor ugotavlja, da to ne rešuje vprašanja izbire angleščine kot prvega živega jezika, razen da se v celoti prepusti državam članicam in staršem, in da Komisija ni zares sprožila razprave o tem vprašanju. Da „angleščina ni dovolj“, je seveda res, vendar pa ostaja jezik, ki ga je EU sprejela kot jezik mednarodne trgovinske menjave. Predlagana pot je začetek in ne rešitev. Odbor želi opozoriti Komisijo, države članice, Svet in Evropski parlament na to točko.

3.6 Osnutek mnenja Odbora regij (OR) ⁽⁵⁾:

Po mnenju OR je jezikovno vprašanje za lokalne in regionalne skupnosti največjega pomena, saj ne vpliva le na vprašanje zaposlovanja, temveč tudi na skupno življenje Evropejcev in Neevropejcev na vseh ravneh družbe in v vseh sektorjih, od zdravja („pomanjkanje delovne sile“), osebnih storitev, predšolskega in šolskega izobraževanja ter vključevanja migrantov, pa vse do turizma. Oblikuje tudi življenje vedno večjega števila regij. Tako OR upravičeno poziva k uporabi kohezijskih skladov in predlaga, da se ga pred sprejetjem strateških odločitev zaprosi za mnenje.

3.7 Informativno poročilo Delovni dokument Komisije – Poročilo o izvajanju akcijskega načrta Spodbujanje učenja jezikov in jezikovne raznolikosti ⁽⁶⁾

Odbor se boji, da bi zanikanje potrebe po dodelitvi evropskih sredstev lahko vodilo k otopelosti, tj. h kopičenju ukrepov, ki ni v skladu z naraščanjem potreb, in da bi rezultat srednje- in dolgoročno razočaral. Odbor poziva države članice k razmisleku: televizija ni dovolj, neformalno učenje pa mora biti merljivo. Vendar Odbor priznava, da bi bila metoda usklajevanja, ki jo je izbrala Komisija, napredek z administrativnega vidika, čeprav ne nujno korak v smeri državljanov.

⁽⁵⁾ Gl. mnenje Odbora regij o večjezičnosti, poročevalec: Roberto Pella (CdR 6/2008).

⁽⁶⁾ Gl. COM(2007) 554 konč./2 z dne 15.11.2007.

4. Sklepi

4.1 Odbor meni, da očitni dobri namen Komisije učinkuje kot ponavljanje stališč, da pa – razen tega, da države članice poziva, naj prilagodijo svoje izobraževalne sisteme – ne predlaga nobenega odločnega ukrepanja Evropske unije.

4.2 Odbor državam članicam priporoča, da nadaljujejo s pristopom in pri tem upoštevajo, da je v mednarodnem komuniciranju treba povečati raznolikost uporabe jezikov, da se ne bo uporabljala samo angleščina.

4.3 Države članice bi morale še naprej spodbujati sorodnost ter jezikovno ali geografsko bližino pri ponudbi evropskih jezikov na vseh ravneh izobraževanja (predšolskem, osnovnem, srednjem, višjem in v vseživljenjskem izobraževanju) in tako zagotavljati raznolikost.

4.4 Pri izobraževanju odraslih, kot si ga je zamislila Komisija (⁷), je treba upoštevati potrebo po vključitvi več državljanov v prizadevanja, ki so potrebna, da se poleg svojega maternega jezika naučijo še dva druga živa jezika, pri čemer je treba prilagoditi ponudbo ter s konkretnimi ukrepi, ki so blizu državljanom, vzbujati zanimanje in motivacijo, združiti znanje organizacij civilne družbe, ki so že aktivne na lokalni ravni, in strokovnjakov iz javnega in zasebnega sektorja, spodbujati socialni in civilni dialog ter paziti na to, da nove pobude ne vodijo do diskriminacijskih neenakosti med državljani z omejenim dostopom do medkulturne izmenjave.

4.5 Demokratizacijo in neformalno učenje, ki ju spodbuja Komisija, je treba natančno ocenjevati v okviru evropskega sistema certificiranja, da bo mogoče:

- meriti učinek ukrepov, ki so jih sprejele države članice, Komisija ter drugi vključeni državni in nedržavni akterji;
- zagotavljati prenos in priznavanje kvalifikacij za vse državljanke in delavce ne glede na njihov status.

4.6 Lokalne in regionalne skupnosti morajo biti aktivno vključene v razvoj prihodnje ponudbe izobraževanja v skladu s cilji Komisije.

4.7 Ker se razmišljanja Komisije o gospodarskih potrebah podjetij nanašajo v prvi vrsti na podjetja in delavce, morajo države članice in Komisija spodbujati socialne partnerje, da o tej temi razpravljajo v okviru socialnega dialoga ter tako skupaj preučijo izzive in poiščejo najboljše rešitve in ustrezne prakse.

(⁷) Gl. zlasti COM(2006) 614 konč. in COM(2007) 558 konč.

4.8 Stapljanje z živim jezikovnim okoljem, ki je potrebno za govorjenje nekega jezika in je neločljivo povezano s kakovostnim učenjem jezika, je treba dopuščati in spodbujati na vseh ravneh in za vse ciljne skupine. Potreba je mogoče še posebej nujna pri tistih slojih prebivalstva, ki imajo manj izkušenj s transnacionalnimi izmenjavami, torej pri tistih, ki so najmanj mobilni, in zanje je treba najti konkretne rešitve in sredstva. Nikogar ni mogoče prisiliti, da bo potoval, vendar pa imajo nekateri manj sredstev za to kot drugi. Angleščina ni dovolj, pa tudi televizija ne.

4.9 V zvezi z jeziki migrantov je treba poudariti, da so dragocen vir. Glede tega obstajajo različna mnenja. Po mnenju enih so se migranti dolžni naučiti jezik države gostiteljice, da bi se lahko vključili v družbo ali celo vstopili na ozemlje EU, drugi pa menijo, da imajo migranti pravico učiti se jezik države gostiteljice, da bodo lahko v njej delali, živeli in uveljavljali svoje pravice, ter da so oblasti dolžne organizirati poučevanje jezika. Kakor koli že, med teorijo in prakso je velika razlika. Več izkušenj kaže, da se niso vedno spodbujale vse dobre prakse, nasprotno, številna združenja so celo izgubila podporo. Danes je pedagoški izziv velikanski, saj se ne učimo v vseh starostih na enak način. V zvezi s tem Odbor priporoča raziskave medkulturnih izmenjav, ki so v ozadju vsakega učenja jezika (⁸). Odbor poudarja, da je treba vključiti in se posvetovati z vsemi strokovnjaki s področja izobraževanja, od predšolskega pa vse do vseživljenjskega, vključno z izobraževanjem odraslih. Dve strani, na kateri se to najbolj nanaša, so učenci in učitelji, tudi z vidika priznavanja neformalno pridobljenega znanja v prihodnosti (⁹).

4.10 Med jezike, ki se govorijo v Evropi, se uvrščajo regionalni in nacionalni jeziki, pa tudi jeziki migrantov. Njihov prispevek je velik, za ohranjanje kulturne raznolikosti v Evropi pa bosta pomembna dva vidika: spodbujanje kulturne raznolikosti v Evropi ter strpnost in spoštovanje do migrantov. Socialna in teritorialna kohezija EU ni več samo ekonomske ali politične narave, v prihodnosti bo neločljivo povezana s svojo kulturno razsežnostjo, in tako je že danes.

4.11 Zato je treba jezike migrantov, tako kot domače evropske jezike, prenašati na potomce, ker pa noben jezik ne more preživeti, če ga ne govorijo, bi bilo treba migrante obravnavati tudi kot vire za prenos in poučevanje njihovega maternega jezika za tiste, ki želijo razširiti svoje možnosti komuniciranja.

(⁸) Gl. <http://www.newcomersinturkey.com> – Nouredine ERRADI je dolga leta delal v centrih za usposabljanje migrantov na Nizozemskem in je razvil pedagoška orodja za inštruktorje in politične svetovalce v lokalnih in regionalnih agencijah in oblasteh.

(⁹) Mnenje EESO z dne 18.9.2008 o predlogu priporočila Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Evropskega sistema prenašanja kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (ECVET), poročevalka: ga. Le Nouail-Marlière (CESE 1066/2008).

4.12 To pomeni, da ima evropska civilna družba danes druge cilje in da hvaljenje prednosti mnogojezičnosti v večjezičnem okolju ni dovolj; civilna družba želi, da se priznajo njene pobude v združenjih ter njene potrebe in da v vsakem primeru prejme ustrezna sredstva, da te potrebe uresniči, bodisi iz javnega bodisi iz zasebnega sektorja.

4.13 S tem je povezano tudi to, **da socialni partnerji sprejmejo dejstvo, da je treba razmišljati dolgoročno, in da skupaj opredelijo, kakšne kvalifikacije so potrebne, kakšne vrste začetnega in vseživljenjskega izobraževanja je treba zagotoviti in o kakšnih javnih ali zasebnih naložbah je treba razmisliti, pri čemer je treba upoštevati izboljševanje konkurenčnosti podjetij.**

4.14 Če učenje jezikov jemljemo kot nujni pogoj za konkurenčnost in uresničitev ciljev lizbonske strategije, je pomen zgorajga priporočila še posebej očitno.

4.15 Listina o temeljnih pravicah v členih 21 in 22 spodbuja jezikovno raznolikost in prepoveduje diskriminacijo na podlagi jezika. Komisija bi zato morala **preveriti, katere države članice imajo zakonodajo na tem področju, in se po potrebi obrniti na Agencijo za temeljne pravice ter preučiti, ali dejstvo, da imajo države članice različne sisteme izvajanja, vodi do izkrivljanj ali neenakega obravnavanja Evropejcev, zlasti na področju mobilnosti, zaposlovanja itd.** V ta namen je treba na primer razlikovati med dvema ravnema, ki sta pri tem pomembni: raven znanja jezika, potrebna za izvajanje nalog na delovnem mestu (stik s tujimi ciljnim skupinami ali tujimi strankami), in raven znanja jezika, potrebna za posredovanje navodil za izvedbo nalog v jeziku osebe, ki jih izvaja.

4.16 Na uresničevanje tega bo Odbor še posebej pozoren v predlogih Komisije v strategiji, ki naj bi jo predstavila septembra 2008, in pri napredku v primerjavi z njeno prejšnjo strategijo.

4.17 Z zvezi s kulturnimi pravicami evropskih državljanov in državljanov tretjih držav, ki bivajo v EU, ter zunanjim sodelovanjem EU bi lahko **Komisija na podlagi konvencije Unesca o**

raznolikosti ter v sodelovanju z združenji in nevladnimi organizacijami, ki so že dejavne na kulturnem področju, predlagala smernice, ki opredeljujejo posledice ratifikacije konvencije v državah članicah za Evropo.

4.18 Socialni partnerji mobilnost spodbujajo, nekateri delodajalci, delojemalci in organi oblasti, med njimi tudi Komisija, pa od nje pričakujejo, da je univerzalno zdravilo za brezposelnost in pomanjkanje delovne sile. Jezikovnim oviram je še vedno namenjeno premalo pozornosti. Navedimo težave v zvezi z vseživljenjskim izobraževanjem, poklicnim usposabljanjem in zastavljenimi cilji na jezikovnem področju ter nemožnostjo staršev, da otroke vpišejo v šole po lastni izbiri, če se selijo zaradi zaposlitve, kot npr. Romi v različnih evropskih državah in nekatere skupine Italijanov v Nemčiji. Komisija ne bi smela tega vprašanja preprosto prepustiti državam članicam, temveč bi morala zahtevati informacije o diskriminaciji v šolah na podlagi jezika med otroki različnih evropskih narodnosti.

4.19 Omeniti je treba tudi težave uprav držav članic in socialnih partnerjev pri izvajanju direktive o naporitvi delavcev zaradi razumevanja na lokalni ravni, česar Komisija sicer ni zanemarila, vendar bi se o teh težavah morala ustrezno posvetovati z zainteresiranimi stranmi (Komisija, države članice, socialni partnerji, lokalne in nacionalne oblasti, zavodi za zaposlovanje itd.), kot je navedeno zgoraj ⁽¹⁰⁾.

4.20 Prav tako je treba razmisliti o sredstvih, ki so – poleg uradnega institucionalnega komuniciranja – na voljo za jezikovno ureditev institucij: Odbor ugotavlja, da gre še vedno za kočljivo vprašanje, saj številni javno dostopni dokumenti niso prevedeni, kar zopet sproža vprašanje sredstev. Gre med drugim za strani, ki sledijo začetnim spletnim stranem evropskih institucij, zlasti strani Evropskega sveta ali strani predsedstva EU.

V Bruslju, 18. septembra 2008

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁰⁾ Mnenje EESO z dne 29.5.2008 o naporitvi delavcev zaradi opravljanja storitev – čim boljši izkoristek prednosti in možnosti ob hkratnem zagotavljanju zaščite delavcev, poročevalka: ga. Le Nouail-Marlière (UL C 224, 30.8.2008).